

**UCHWAŁA NR LXI/1284/23
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023” za 2022 rok

Na podstawie art. 12 pkt 4 i art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.1 pkt 1 i ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526), w związku z art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2022 roku „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

Załącznik do uchwały Nr LXI/1284/23

Rady Miasta Katowice

z dnia 30 marca 2023 r.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023 za 2022 rok**

Spis treści

WPROWADZENIE	3
CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA	5
CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej	5
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów	8
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej	11
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Wsparcie rodzin zastępczych w realizacji ich funkcji	12
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych	17
CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej	20
CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	22
KOSZTY REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”	24
PODSUMOWANIE	26

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań powiatu należy między innymi:

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym różne formy pieczy zastępczej rodzinnej bądź instytucjonalnej,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej przez tworzenie grup wsparcia i udzielanie poradnictwa specjalistycznego,
- prowadzenie rejestru danych o rodzinach zastępczych i kandydatach,
- finansowanie świadczeń należnych rodzinom zastępczym, dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych oraz usamodzielnianym wychowankom.

W 2022 r. w mieście Katowice zadania organizatora pieczy zastępczej realizowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach funkcjonuje specjalnie do tego celu powołany Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, zatrudniający wysoko wyspecjalizowaną kadrę. Ponadto jeden koordynator zatrudniony jest w Dziale ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego (1 etat) w celu współpracy z zawodowymi rodzinami zastępczymi.

W 2022 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał 20 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 pedagoga i 6 psychologów, w tym 1 etat głównego specjalisty psychologa. W 2022 r. w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pracowało łącznie 28 osób.

Najważniejszym celem rodziny zastępczej jest zapewnienie dziecku stabilnego środowiska wychowawczego i sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem – osobiście, aż do czasu jego powrotu do rodziny pochodzenia, adopcji, usamodzielnienia lub zapewnienia opieki i wychowania w innej formie (np. w placówce leczniczej, resocjalizacyjnej albo w domu pomocy społecznej). W swoich działaniach rodzina zastępcza powinna mieć na względzie zwłaszcza podmiotowość dziecka oraz jego prawo do utrzymywania osobistych kontaktów z krewnymi i innymi bliskimi osobami, zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Rodziny zastępcze dzielimy na:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne.

Lp.	Rodziny zastępcze w Katowicach	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	306*	302*	310*
2	rodziny zastępcze spokrewnione	195	195	195
3	rodziny zastępcze niezawodowe	105	101	106
4	rodziny zastępcze zawodowe	8	8	11

*dwie rodziny pełnią funkcję jednocześnie rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej

Lp.	Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Katowic	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Dzieci w rodzinach zastępczych ogółem, w tym:	429	364	390
2	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	249	206	206
3	w rodzinach zastępczych niezawodowych	127	103	114
4	w rodzinach zawodowych	53	55	70

W okresie pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej (niezależnie od jej typu), każdemu dziecku zapewnia się ustabilizowane życie rodzinne i zaspokojenie jego podstawowych potrzeb. Poszanowanie prawa dziecka do utrzymania więzi z rodziną pochodzenia przejawia się ustaleniem terminarza odwiedzin rodziców, rodzeństwa bądź dziadków. Zależnie od dalszych losów dziecka, zawodowe rodziny zastępcze w okresie sprawozdawczym przyjmowały też wizyty kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze.

Zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego

W pogotowiu rodzinnym dziecko może zostać umieszczone na czas trwania sprawy opiekuńczej w sądzie - na podstawie tymczasowego postanowienia sądu. W przypadku pozostawionych przez matki noworodków, pogotowia rodzinne odbierają dzieci ze szpitala osobiście, na podstawie tymczasowego postanowienia sądu i skierowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Pogotowie rodzinne ma ponadto obowiązek przyjęcia dziecka doprowadzonego przez policję (częstokroć w godzinach wieczornych lub nocnych). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach każdorazowo zawiadamia sąd o umieszczeniu dziecka w pogotowiu rodzinnym. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (rodzice zrzekli się prawa do wychowania własnego dziecka lub zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej) są zgłaszane do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania odpowiednich rodzin adopcyjnych. Przypadki pozostawienia noworodka zgłaszane są do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach bezpośrednio przez szpitale. Na terenie Katowic w 2022 r. działały 3 pogotowia rodzinne. W ciągu całego 2022 r. w pogotowia rodzinnych przebywało łącznie 22 dzieci.

Zawodowe rodziny zastępcze (długoterminowe)

Zawodowe rodziny zastępcze sprawują długookresową pieczę zastępczą. Taka forma pieczy zastępczej jest najbardziej korzystnym rozwiązaniem, przede wszystkim dla wielodzietnych rodzeństw, które z powodu różnicy wieku nie miałyby szansy na wspólny pobyt w jednej placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2022 r. na terenie Katowic funkcjonowało 5 rodzin zastępczych zawodowych, które pełniły pieczę zastępczą nad 33 **dzieci**. W 2022 r. rodziny zastępcze niezawodowe nie zgłosiły chęci przekształcenia w zawodową rodzinę zastępczą oraz nie zgłosił się żaden kandydat, zainteresowany pełnieniem funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne zapewniają całodobową opiekę, wychowanie i pielęgnację dzieci chorych, niepełnosprawnych lub niedostosowanych społecznie, wymagających specyficznych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych. W 2022 r. w Katowicach nie funkcjonowała zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna i nie odnotowano zainteresowania tą formą pieczy zastępczej ze strony kandydatów.

Podsumowanie

W 2022 r. w zawodowych rodzinach zastępczych w Katowicach przebywało łącznie 55 dzieci, w tym 21 dzieci przyjęto w 2022 r. Na 2023 r. zaplanowano zawarcie 3 kolejnych umów, zgodnie z „Powiatowym programem rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”, co mogłoby się przyczynić do zwiększenia przepływu dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych nawet do 70 rocznie.

CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA

CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

1. Podejmowanie działań propagujących ideę rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice, organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze oraz kolportaż ulotek i plakatów na terenie miasta.

Jednym z zadań powiatu w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej jest tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, przygotował kolejną edycję kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Celem efektywnej promocji rodzicielstwa zastępczego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej już w 2021 r. zlecił firmie reklamowej zaprojektowanie gadżetów na podstawie zaproponowanej grafiki - tj. kubków ceramicznych, balonów, toreb typu non-woven oraz długopisów ekologicznych, które zostały częściowo rozdysponowane podczas akcji promocyjnych w 2022 r. Dodatkowo w 2022 r. firma reklamowa na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wyprodukowała koszulki z grafiką promującą rodzicielstwo zastępcze. Pracownicy MOPS podczas wydarzeń promocyjnych występowali we wspomnianych koszulkach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach promował Rodzicielstwo Zastępcze podczas Pikniku Rodzinnego, który odbył się w dniu 30 lipca 2022 r. Organizatorem wydarzenia było Miasto Katowice. W trakcie Pikniku dystrybuowano ulotki promujące Rodzicielstwo Zastępcze pt. „Rodzina zastępcza – dom, który łączy” oraz poradniki pt. „10 pytań o rodzicielstwo zastępcze”. Ponadto dostępne były wyżej wymienione gadżety promocyjne. Podczas Pikniku Rodzinnego wydawano ulotki oraz poradniki.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował współpracę z Fundacją Czerwone Noski – Kłown w Szpitalu. Jest to organizacja charytatywna, której misją jest niesienie śmiechu i humoru osobom potrzebującym radości. Fundacja ma także doświadczenie w pracy z dziećmi z rodzin zastępczych. Epidemia koronawirusa sprawiła, że duża część codziennej aktywności przeniosła się do świata wirtualnego, również artyści – kłowni, nie mogąc odwiedzać dzieci osobiście, realizowali swoje dotychczasowe działania on-line. W ramach „Noskowej E-linii” organizowane były wirtualne spotkania dla wszystkich chętnych dzieci powyżej 3 roku życia. Dzięki współpracy tutejszego Ośrodka i Fundacji w minionym okresie sprawozdawczym łącznie z akcji skorzystało 6 dzieci z katowickich rodzin zastępczych.

Ponadto w 2022 r. 1 wychowanek z 1 rodziny zastępczej wziął udział w bezpłatnym kursie programowania scratch JavaScript Python, który został zorganizowany przez Fundację Serigato w ramach projektu Hakersi. Jest to program przeznaczony do pomocy dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej, placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz niepełnych i ubogich rodzin, którego celem jest inspiracja do nauki i poznawania świata nowych technologii, poprzez działania takie jak: przekazywanie komputerów do nauki zdalnej, organizacja „Hakersowych Korków” – zdalnych korepetycji z przedmiotów szkolnych, prowadzenie zdalnych kursów z nowych technologii np. programowania czy grafiki komputerowej.

Dodatkowo 9 dzieci z 8 rodzin zastępczych wzięło udział w konkursie „Świąteczna kartka z Hemmersbach kids Family”. Konkurs był organizowany przez Fundację Hemmersbach Kid's Family dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2022 r. stale dostępna była informacja na temat warunków jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Osoby odwiedzające stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

W 2022 r. promocja rodzicielstwa zastępczego realizowana była poprzez reklamę w radiu, prasie, mediach społecznościowych, telewizji, kinach, Katowicki Informacyjny Serwis SMS oraz poprzez ekspozycję reklamy na autobusach miejskich:

- w okresie 01.09.2022 r. - 31.10.2022 r. wyemitowano 300 razy 30-sekundowy spot promujący kampanię w TVP3 Katowice.

- w okresie 1.08.2022 r. - 11.09.2022 r. w Kinie Kosmos oraz w okresie 12.09.2022 r. - 25.09.2022 r. w Kinie Światowid przed repertuarami seansów emitowany był 30-sekundowy spot promujący kampanię. W kinie Kosmos spot emitowany był podczas 264 seansów łącznie dla 2138 widzów. Natomiast w kinie Światowid spot emitowany był podczas 141 seansów łącznie dla 2451 widzów;
- w okresie 01.09.2022 r. - 30.11.2022 r. na terenie Katowic oraz miast ościennych przemieszczały się 4 autobusy miejskie, należące do PKM Katowice, z reklamą promującą rodzicielstwo zastępcze (oklejony został cały tył każdego z ww. autobusów).

W dniu 04.02.2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach za pośrednictwem Urzędu Miasta skierował pismo do Dyrektora Żłobka Miejskiego z prośbą o wsparcie w promowaniu kampanii poprzez zachęcenie do zamieszczenia przez Kierowników oddziałów katowickich żłobków, krótkiej informacji o ww. akcji na stronie internetowej placówki oraz zachęcenie Kierowników oddziałów katowickich żłobków do upowszechniania informacji o prowadzonej kampanii w trakcie spotkań z rodzicami organizowanymi przez poszczególne placówki.

W dniu 04.02.2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach za pośrednictwem Urzędu Miasta skierował pismo do Naczelnika Wydziału Edukacji i Sportu z prośbą o wsparcie w promowaniu kampanii poprzez: zachęcenie do zamieszczenia przez Dyrektorów katowickich szkół, krótkiej informacji o ww. akcji w systemie dziennika elektronicznego ułatwiającym komunikację między szkołą a rodzicami uczniów; zachęcenie do zamieszczenia przez Dyrektorów katowickich szkół oraz przedszkoli, krótkiej informacji o ww. akcji na stronie internetowej poszczególnych placówek oraz zachęcenie Dyrektorów katowickich przedszkoli oraz szkół do upowszechniania informacji o prowadzonej kampanii w trakcie zebrań z rodzicami organizowanymi przez poszczególne placówki.

W dniu 04.02.2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach za pośrednictwem Urzędu Miasta skierował pismo do Naczelnika Wydziału Komunikacji Społecznej, Pełnomocnika Prezydenta ds. Organizacji Imprez Strategicznych oraz Naczelnika Wydziału Promocji z prośbą o wsparcie Kampanii poprzez umożliwienie prowadzenia promocji Kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego np. w kanałach społecznościowych miasta Katowice oraz podczas imprez organizowanych przez miasto Katowice.

Główny Specjalista Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach brał udział licznych nagraniach promujących rodzicielstwo zastępcze:

- w dniu 26 maja 2022 r. wspólnie z Naczelnikiem Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice uczestniczył w nagraniu programu poświęconemu rodzicielstwu zastępczemu w Radiu Katowice. Nagranie prowadziła Pani Jadwiga Woźnikowska-Skowrońska. W trakcie nagrania poruszono kwestie dotyczące trudności w pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze, blasków i cieni rodzicielstwa zastępczego, kwestię podtrzymywania kontaktów dziecka z jego rodziną naturalną czy wsparcia materialnego i niematerialnego na jakie mogą liczyć katowickie rodziny zastępcze. Nagranie zostało wyemitowane z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;
- w dniu 7 czerwca 2022 r. uczestniczył w nagraniu programu emitowanego przez Radio Katowice w dniu 8 czerwca 2022 r. „Každemu damy radę”. Program, poświęcony rodzicielstwu zastępczemu, prowadziła Jadwiga Woźnikowska-Skowrońska. Poruszono między innymi kwestie dotyczące warunków, jakie musi spełniać kandydat na rodzinę zastępczą oraz trudności, jakie może napotkać rodzina zastępcza w pełnieniu swojej funkcji. Przedstawiono również ofertę wsparcia z jakiej mogą korzystać katowickie rodziny zastępcze oraz zaproszono potencjalnych kandydatów na rodzinę zastępczą do kontaktu z pracownikami Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach;
- w dniu 2 sierpnia 2022 r. udzielił krótkiej informacji TVP3 Katowice w sprawie poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. Poinformował, kto może ubiegać się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, jakie warunki musi spełniać i z jakiej oferty wsparcia może skorzystać rodzina zastępcza;

- w dniu 3 sierpnia 2022 r. udzielił krótkiej informacji TV Silesia, dotyczącej poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. Poinformował, że obecnie Ośrodek poszukuje kandydatów na rodziny zastępcze dla około 50 dzieci poniżej 10 roku życia. Wskazał również potencjalne przyczyny wpływające na trudności w pozyskiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze. Zaznaczył, że kandydaci na każdym etapie procesu opiniowania mogą zrezygnować z podjęcia się funkcji rodziny zastępczej. Wskazał także na konieczność zorganizowania ogólnopolskiej kampanii promocyjnej rodzicielstwa zastępczego;
- w dniu 21 września 2022 r. uczestniczył w nagraniu programu emitowanego przez Radio eM w dniu 28 września 2022 r. w ramach projektu społeczna strefa Katowic. Program prowadziła Katarzyna Podsiadło. Był on poświęcony rodzicielstwu zastępczemu oraz poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze. W programie ponownie poruszono kwestie warunków jakie musi spełniać kandydat na rodzinę zastępczą, a ponadto przedstawiono procedurę opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze w Katowicach. Zaproszono osoby zainteresowane do kontaktu z pracownikami Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

W dniach 23-24.09.2022 r. podczas trwania „AmfiROCK Festiwal – Katowice Przeciw Przemocy!” pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego, przybliżali ideę rodzicielstwa zastępczego osobom uczestniczącym w festiwalu oraz warsztatach edukacyjnych. Rozdawali też materiały promujące rodzicielstwo zastępcze – rozdano 300 ulotek, 200 poradników, 100 długopisów oraz 120 toreb. Ponadto uczestniczyli w panelu dyskusyjnym, podczas którego poruszali sprawy dotyczące rodzicielstwa zastępczego i poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze.

W dniu 19 listopada 2022 r. odbyła się prelekcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla około 100 osób, prowadzona podczas Dni Skupienia dla Katechetów w Kaplicy Domu Prowincjonalnego Sióstr Służebniczek przy ul. Panewnickiej 63 w Katowicach. Podczas prelekcji przybliżono ideę rodzicielstwa zastępczego, a także dystrybuowano materiały promocyjne w postaci ulotek i poradników. Łącznie wydano 150 ulotek oraz 46 poradników.

W grudniowym wydaniu informatora miejskiego pt. „Nasze Katowice” został zamieszczony artykuł dotyczący promocji rodzicielstwa zastępczego w Katowicach pt. „Dzieci marzą, by dorastać w rodzinie”. W artykule czytelnicy mogli znaleźć informacje o działaniach prowadzonych przez Ośrodek wraz z danymi do kontaktu dla osób zainteresowanych byciem rodziną zastępczą. Ponadto artykuł zawierał wypowiedź rodzica zastępczego.

W 2022 r. dzięki współpracy z Basenami Miejskimi, Lodowiskami, Biblioteką Śląską, Filiami Biblioteki Miejskiej, Miejskimi Domami Kultury, Żłobkami, Urzędem Miasta, Urzędem Stanu Cywilnego, Muzeum Śląskim, Stowarzyszeniem Kurka Wodna prowadzącym Sklep Społeczny w Katowicach, Zakładem Doskonalenia Zawodowego, Caritas Archidiecezji Katowickiej, Pałacem Młodzieży, Domem Aniołów Stróżów, Przedsiębiorstwem Komunikacji Miejskiej, promowano rodzicielstwo zastępcze poprzez dystrybucję plakatów. Do wszystkich wyżej wymienionych podmiotów przekazano łącznie 74 plakaty.

W 2022 r. odnotowano 885 odsłon strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w części dotyczącej rodzicielstwa zastępczego.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba wykorzystanych druków reklamowych	Ulotki – 30 szt. Poradniki – 12 szt. Plakaty – 70 szt.	Ulotki – 470 szt. Poradniki – 251 szt. Plakaty – 74 szt.	Ulotki – 50 szt. Poradniki – 20 szt. Plakaty – 50 szt.
2	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	1361	885	1000
3	Liczba wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo	1 - Piknik Rodzinny 1 - Audycja radiowa 1 - Program TV 1 - Artykuł prasowy	1 – Piknik Rodzinny	1 – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego 1 – Piknik Rodzinny

Komentarz do powyższych danych:

Z przeprowadzonego w 2022 r. monitoringu efektywności prowadzonych form promocji wynika, iż do Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zwróciły się telefonicznie lub osobiście, z zapytaniem dotyczącym rodzicielstwa zastępczego, 33 osoby (I kw. - 8 osób, II kw. - 9 osób, III kw. - 7 osób, IV kw. - 9 osób). Osoby te powzięły informację między innymi ze strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach lub od pracownika socjalnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej czy asystenta rodziny. Wielu zainteresowanych pozyskiwało informacje od innych osób, w tym kuratorów sądowych i adwokatów lub uzyskały je w instytucjach tj. sąd, szkoła, dom dziecka, ośrodek adopcyjny.

Podkreślić należy, że na 2022 r. planowano szereg różnych działań na rzecz promowania rodzicielstwa zastępczego i w znacznie szerszym zakresie, jednakże ograniczenia wynikające ze stanu epidemii uniemożliwiły ich realizację. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował aktywną kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów

1. Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w 2022 r. przystępowali do procesu kwalifikacyjnego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach sporządzali opinie oraz gromadzili dokumentację w celu potwierdzenia spełniania warunków, wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z przepisu wynika, że pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia, wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego; właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań; wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej może być powierzone wyłącznie osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba, tworząca tę rodzinę, musi wykazać stałe źródło dochodów.

Kandydaci spełniający powyższe warunki byli kierowani do udziału w szkoleniu.

W 2022 r. koordynatorzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzili analizę sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i majątkowej **51 rodzin** (63 osób), deklarujących wolę ubiegania się o ustanowienie ich rodziną zastępczą. Wśród nich 7 rodzin (8 osób) spełniło warunki wynikające z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a 25 rodzin (32 osoby) nie spełniło powyższych warunków, a tym samym nie uzyskało rękojmi należytego pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Jednocześnie 11 rodzin (12 osób) zrezygnowało ze starań o ustanowienie ich rodziną zastępczą. Powyższe było spowodowane m.in. chęcią sprawowania opieki nad dzieckiem w formie powierzenia go w pieczę bez ustanawiania rodziny zastępczej, deklaracją przejęcia opieki nad dzieckiem przez jego dalszą rodzinę, sytuacją zdrowotną kandydatów, sprawami osobistymi, czy deklaracją przejęcia opieki nad

dzieckiem przez rodziców naturalnych przy ich odpowiednim wsparciu. Ponadto w przypadku 8 rodzin (11 kandydatów) opinia wydana zostanie w 2023 r.

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje oraz motywacje do pełnienia tej funkcji zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2022 r. psycholog oraz pedagog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, na podstawie których sporządzano opinię psychologiczno – pedagogiczną. W 2022 r. wydanych zostało 28 opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, natomiast przebadane zostały 33 rodziny (43 osoby). W I kwartale 2022 r. została wydana 1 opinia psychologiczno – pedagogiczna, dotycząca 1 rodziny (1 osoby), sporządzona na podstawie badań psychologiczno – pedagogicznych przeprowadzonych pod koniec 2021 r. W przypadku 27 rodzin (35 osób) z 33 rodzin (43 osoby), które zostały przebadane wydane zostały opinie psychologiczno – pedagogiczne, określające ich predyspozycje i motywacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Natomiast pozostałych 6 opinii, dotyczących 6 rodzin (8 osób), zostanie wydanych w I kwartale 2023 r.

Stosownie do treści art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoby, które chcą podjąć się wspierania placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie działań wychowawczych, a w szczególności przygotowania dziecka do samodzielnego życia, po uzyskaniu akceptacji dyrektora w/w placówki muszą jeszcze uzyskać pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2022 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach opiniował 4 rodziny (7 osób), jako kandydatów na rodzinę zaprzyjaźnioną, pełniącą funkcję wspierającą placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Wydane zostały 3 opinie psychologiczno – pedagogiczne, dotyczące posiadania predyspozycji i motywacji do pełnienia powyższej funkcji, natomiast w przypadku 1 rodziny (2 osoby) badania zostały wykonane w IV kwartale 2022 r., jednakże opinia o kandydatach zostanie wydana w I kwartale 2023 r. Ponadto 1 rodzina (2 osoby) złożyła wniosek o ustanowienie jej rodziną zaprzyjaźnioną w 2022 r., jednak ze względu na sytuację osobistą kandydatów procedura opiniowania zostanie rozpoczęta w I kwartale 2023 r.

2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw rodziny. Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe kierowani byli na szkolenie prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.

Zgodnie z art. 44 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pracownicy merytoryczni Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzili szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowo ustanowionych przez sąd rodzin zastępczych spokrewnionych. Celem szkolenia było przygotowanie uczestników do pełnienia roli rodziny zastępczej, w tym do radzenia sobie z problemami dzieci i lepszego rozumienia ich potrzeb, a także dostarczenie rodzinom podstawowej wiedzy prawnej z zakresu pieczy zastępczej i prawa rodzinnego.

Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione było realizowane w formie grupowej, w dwóch edycjach – wiosennej i jesiennej. Szkolenie było realizowane w formie grupowej, w 3 grupach. W pierwszym półroczu 2022 r. odbyło się 18 spotkań grupowych z uczestnikami szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenie rozpoczęło 28 osób (23 rodziny), a ukończyło z wynikiem pozytywnym 26 osób (21 rodzin).

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	70*	63 ***	70

	w tym - liczba kandydatów spełniających warunki wynikające z art. 42 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - liczba kandydatów niespełniających warunków wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - Liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z udziału w procesie kwalifikacyjnym	36 30 4	8 32 12	Nie można przewidzieć, ile osób spełni lub nie spełni warunki określone w art.42 ust.1 oraz ile osób zrezygnuje z udziału w procesie kwalifikacyjnym
2	Liczba kandydatów, którym wykonano badania psychologiczno – pedagogiczne	70	43	40
3	Liczba wydanych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	53**	28****	30
4	Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno - pedagogiczne do pełnienia funkcji wspierającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	7	1
5	Liczba wydanych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji wspierającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	3	1
6	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej:	4	5	5
	- kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną	2	3	3
	kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	2	2	2
7	Liczba osób, które ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w tym z wynikiem pozytywnym:	19	26	20
	kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną	10	5	5
	kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	9	3	3

*4 kandydatów zrezygnowało z udziału w procesie kwalifikacyjnym.

**W I kwartale 2021 r. wydane zostały 4 opinie psychologiczno – pedagogiczne, dotyczące 4 rodziny (5 kandydatów), sporządzone na podstawie badań psychologiczno – pedagogicznych przeprowadzonych pod koniec 2020 r.

***12 kandydatów (11 rodzin) zrezygnowało z udziału w procesie kwalifikacyjnym, w przypadku 11 kandydatów (8 rodzin) opinie wydane zostaną w 2023 r.

**** W I kwartale 2022 r. wydana została 1 opinia psychologiczno – pedagogiczna, dotycząca 1 rodziny (1 kandydatka), sporządzona na podstawie badań psychologiczno – pedagogicznych przeprowadzonych pod koniec 2021 r.

Komentarz do powyższych danych:

W 2022 r. nastąpił spadek liczby osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w stosunku do roku poprzedniego. Liczba rezygnacji z procesu opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze w minionym okresie sprawozdawczym była podobna do tej z 2021 r. Spośród 51 rodzin, które poddały się procesowi opiniowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wydał 7 opinii o kandydatach, spełniających warunki z art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz 25 opinii o kandydatach, którzy nie dawali rękojmi należytego pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wśród w/w kandydatów zostało zawiązanych 19 rodzin zastępczych, a w przypadku 8 rodzin postępowanie sądowe jest w toku. W przypadku 5 rodzin sąd zdecydował o powierzeniu w pieczę lub o powierzeniu dziecka pod opiekę rodzica naturalnego na czas trwania postępowania.

Liczba osób, biorących udział w szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze, zależy od liczby kandydatów, którzy uzyskali pozytywną wstępną ocenę wypełniania warunków ustawowych, a także od ilości wydanych przez sąd postanowień ustanawiających rodziny zastępcze mimo braku wymaganego szkolenia. Na 2023 r. zaplanowano wstępnie przeszkolenie 3 grup kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, którzy uzyskali pozytywną wstępną ocenę wypełniania warunków ustawowych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej

1. Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób:

- zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadził, aktualizował i uzupełniał dane w rejestrach. Obowiązek ten wynika z art. 46 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rejestry obejmują następujące dane:

- dane osobowe, w tym imię i nazwisko, data urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, stan cywilny,
- wykształcenie oraz zawód i miejsce pracy i źródła dochodu,
- dane o warunkach mieszkaniowych,
- data i wynik zaświadczenia lekarskiego oraz opinii z badań psychologicznych,
- ukończone szkolenia,
- liczba dzieci, pozostających pod opieką rodziny zastępczej,
- czy rodzina pełni funkcję zawodowej rodziny zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, jak również osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej są obowiązane do poinformowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach o każdej zmianie danych, gromadzonych w rejestrach. Ponadto osoby te mają obowiązek przedłożenia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o osiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa. Dane z rejestru Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na bieżąco przekazuje do Sądu Rejonowego w Katowicach.

W Katowicach nie funkcjonują rodzinne domy dziecka, a w 2022 r. żadna osoba nie ubiegała się i nie uzyskała kwalifikacji do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba przekazanych sądowi kart dot. kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych	74	56	70
	w tym:			
	- osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej	67	54	64
	- osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej	7	2	6

Komentarz do powyższych danych:

W 2023 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej nadal będą na bieżąco aktualizowali dane o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz o osobach, które już sprawują pieczę zastępczą.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Wsparcie rodzin zastępczych w realizacji ich funkcji

1. Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem i pomocą koordynatora pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia sądu, a w przypadkach interwencyjnych, dziecko może być doprowadzone do zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego przez Policję albo Straż Graniczną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, ma obowiązek gromadzenia i przekazywania rodzinom zastępczym szczegółowych informacji, dotyczących sytuacji prawnej i rodzinnej przyjmowanego dziecka. Ponadto rodzina zastępcza w miarę możliwości powinna mieć zapewniony kontakt z dzieckiem jeszcze przed jego umieszczeniem w tej rodzinie.

W 2022 r. sąd ustanowił **24** nowe rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe, zamieszkałe w Katowicach, w których umieszczono łącznie **35** dzieci, w tym 19 rodzin ustanowionych zostało na podstawie kwalifikacji wydanych w 2022 r. Cztery rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad 3 dziećmi wprowadziły się do Katowic z innych powiatów, w jednej z w/w rodzin zastępczych w momencie przeprowadzki przebywał pełnoletni wychowanek. Ponadto 2 rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad 3 dziećmi wyprowadziły się z Katowic.

Jedynie zawodowe rodziny zastępcze, w tym pogotowia rodzinne, nie miały możliwości wcześniejszego nawiązania kontaktu z dziećmi, które do tych rodzin były przyjmowane. Informacje odnośnie sytuacji prawnej i rodzinnej dzieci przyjętych do pogotowia rodzinnych i innych zawodowych rodzin zastępczych, przekazywano rodzinom niezwłocznie po przyjęciu dziecka, a w przypadku dzieci z rodzin, które wcześniej nie były znane pracownikom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach (nie korzystały z żadnej formy wsparcia) – informacje przekazywano zawodowym rodzinom zastępczym w miarę ich pozyskiwania. W 2022 r. do **3 pogotowia rodzinnych** przyjęto **7** dzieci. Pozostałe zawodowe rodziny zastępcze w 2022 r. przyjęły **14** dzieci.

Art.38. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazuje przekazanie rodzinie zastępczej dokumentów, dotyczących przyjmowanego do rodziny dziecka. Rodzinom zastępczym należy udostępnić:

- odpis aktu urodzenia,
- orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
- dokumentację o stanie zdrowia dziecka,
- dokumentację szkolną,
- diagnozę psychofizyczną,

- informację o specjalnych potrzebach edukacyjnych przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka,
- plan pracy z rodziną lub informacja o sytuacji rodziny dziecka.

W celu realizacji powyższego zadania koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mają prawo do uzyskania informacji oraz otrzymania lub wglądu do wszelkiej dostępnej dokumentacji, w tym prawnej i medycznej, dotyczącej dziecka. W 2022 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadzili i przekazywali nowo ustanawianym rodzinom zastępczym wymaganą prawem dokumentację dzieci. Należy jednak podkreślić, że w przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych dokumentacja dzieci zazwyczaj znajdowała się w posiadaniu rodziny zastępczej jeszcze przed jej ustanowieniem przez sąd.

Rodziny zastępcze obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Katowic wyznacza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach - jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba legitymująca się wykształceniem wyższym na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na dowolnym kierunku, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji oraz posiadająca co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną (także jako rodzina zastępcza). Zadania koordynatora szczegółowo opisuje art. 77 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który wymienia między innymi udzielenie pomocy w realizacji pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku i zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym – psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. Koordynator obejmuje też swoim wsparciem pełnoletnich wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej.

W 2022 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracowali z **296 spokrewnionymi i niezawodowymi rodzinami zastępczymi** oraz ze **163 usamodzielnianymi wychowankami**. Ponadto koordynator rodzinnej pieczy zastępczej Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował w 2022 r. z **8 zawodowymi rodzinami zastępczymi oraz z 2 usamodzielnianymi wychowankami**.

W rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w 2022 r. przebywało łącznie **309 dzieci**, a w rodzinach zawodowych **55 dzieci**.

W IV kwartale 2022 r. przeprowadzone zostało szkolenie grupowe dla rodzin zastępczych pod tytułem „**Jak wspierać dziecko w kryzysie?**”, które odbyło się w formie stacjonarnej. Szkolenie było prowadzone przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i miało formę wykładową z możliwością bieżącego zadawania pytań prowadzącym, odbyła się także dyskusja podczas której uczestnicy szkolenia mogli podzielić się swoimi doświadczeniami. Głównym celem szkolenia było nabycie i usystematyzowanie wiedzy na temat kryzysu i jego rodzajów, rozpoznawania prawidłowości rozwojowych i przejawów kryzysów u dzieci, poszerzenie wiedzy na temat możliwych źródeł wsparcia oraz nabycie praktycznych umiejętności w kontekście prowadzenia rozmów z małoletnimi na temat przeżywanych trudności oraz ukazanie wybranych metod radzenia sobie w sytuacjach problemowych. W szkoleniu wzięło udział **6 osób**, w tym 3 osoby z 3 rodzin spokrewnionych i 3 osoby z 2 rodzin niezawodowych.

Inną formą wspierania rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu są grupy wsparcia. Adresatami grupy wsparcia organizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach są rodziny zastępcze spokrewnione. Rodzice zastępczy w 2022 r. wyrażali potrzebę uzyskiwania wsparcia psychologicznego i edukacji psychologicznej, związanej ze specyfiką wychowywania dzieci w rodzinie zastępczej. W 2022 r. spotkania wspierające dla rodzin zastępczych spokrewnionych dawały możliwość dalszego rozwoju nabytych kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem, związanym z rodzicielstwem zastępczym. Podejmowano zagadnienia, wynikające z bieżących doświadczeń uczestników i pojawiających się trudności wychowawczych. Rodzinom przekazywano treści, służące wzmocnieniu ich kwalifikacji, rozwojowi osobistemu oraz poszukiwaniu zasobów i strategii zaradczych. Spotkania były prowadzone przez psychologa oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2022 r. odbyło się 5 spotkań grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, w których uczestniczyło 11 osób. O terminach spotkań rodziny zastępcze były informowane na bieżąco przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Dodatkowo w 2022 r. grupę wsparcia dla rodzin zastępczych prowadziło Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich, zapewniając wzajemną wymianę doświadczeń, rozwijanie kompetencji wychowawczych i minimalizowanie pojawiających się problemów.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. W ramach poradnictwa diagnozowano problemy rodzin zastępczych, ich zasoby i bariery oraz udzielano specjalistycznego wsparcia, w tym pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Celem prowadzonego w 2022 r. poradnictwa specjalistycznego było wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowywanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Poradnictwo dla młodzieży miało z kolei na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

2. Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych, w zakresie posiadania motywacji i predyspozycji do dalszego wypełniania swojej funkcji.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępczej niezawodowe i zawodowe są zobowiązane do przedstawiania co dwa lata opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawionej przez psychologa.

W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. psychologzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali badania psychologiczne rodzicom zastępczym pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Na podstawie wyników badań sporządzano opinię, określającą predyspozycje i motywację rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej.

3. Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej.

W 2022 r. nastąpiła waloryzacja świadczeń dla rodzin zastępczych, w związku z czym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przyznawał i realizował na rzecz rodzin zastępczych następujące świadczenia:

- świadczenie na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej w kwocie **785,00 zł** miesięcznie,
- świadczenie na utrzymanie dziecka umieszczonego w zawodowej i niezawodowej rodzinie zastępczej w kwocie **1189,00 zł** miesięcznie,
- dodatek na dziecko niepełnosprawne w kwocie **239,00 zł** miesięcznie,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, zgodnie z polityką świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w kwocie **500,00 zł** jednorazowo w przypadku wypoczynku trwającego bez przerwy przez co najmniej 14 dni,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka – jednorazowo w kwocie wynikającej ze zgłoszonych przez rodzinę zastępczą niezbędnych potrzeb, których zaspokojenie nie było możliwe z bieżących świadczeń na utrzymanie dziecka,
- świadczenie związane z wystąpieniem zdarzenia losowego,
- środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego zawodowej lub niezawodowej rodziny zastępczej w kwotach zależnych od przedstawionych dowodów poniesionych kosztów oraz od liczby osób wspólnie zamieszkujących,
- świadczenie dla zawodowej rodziny zastępczej na pokrycie kosztów, związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu, w kwocie zależnej od poniesionych kosztów i możliwości finansowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Ponadto rodzinom zastępczym w 2022 r. przysługiwał dodatek wychowawczy dla każdego umieszczonego dziecka w kwocie 500,00 zł miesięcznie oraz świadczenie Dobry Start (300 zł na zakup wyprawki szkolnej) –

świadczenia w 2022 r. realizowane było przez ZUS. Zarówno dodatek wychowawczy, jak i Dobry Start to świadczenia, które nie wynikają z „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”, dlatego nie zostały ujęte w tabeli mierników.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawodowe rodziny zastępcze na podstawie zawartych umów otrzymują wynagrodzenie. Jednocześnie na podstawie Uchwały nr XX/455/12 Rady Miasta Katowice z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie podwyższenia wysokości kwoty wynagrodzenia przysługującego rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka (Dz.U. Województwa Śląskiego z 2012 r. poz. 1826), po roku od przyjęcia pierwszego dziecka do zawodowej rodziny zastępczej, wynagrodzenie ulega zwiększeniu o kwotę 1500,00 zł miesięcznie pod warunkiem uzyskania przez zawodową rodzinę zastępczą pozytywnej oceny organizatora pieczy zastępczej.

W 2022 r. na wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych (wraz z obowiązkowymi obciążeniami pracodawcy w postaci składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy i PPK), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wydatkował kwotę **659 671,22 zł**.

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń 12 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 19,70 zł brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwale sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza była z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy, inne prace pomocnicze. Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2022 r. przeznaczono **257 372,92 zł**.

Ponadto w 2022 r. zawarto umowy z 3 rodzinami pomocowymi, które sprawowały opiekę nad dziećmi z zawodowych rodzin zastępczych w okresie, kiedy rodziny korzystały z przysługującej im przerwy w sprawowaniu pieczy. Na wynagrodzenia dla rodzin pomocowych przeznaczono **9 205,54 zł**.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	24	21	21
2	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora, sprawujących opiekę nad dziećmi oraz osobami, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i nadal w niej pozostają, w tym : - rodziny, które przeprowadziły się z innego powiatu do Katowic	306 3	302 4	310 -
3	Liczba dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych (<u>z wyjątkiem zawodowych</u>), w tym: - dzieci, które decyzją sądu zostały w danym roku kalendarzowym umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, - dzieci, które przeprowadziły się z innego powiatu do Katowic	376 41 4	309 35 3	320 30 -
4	Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	75*	53***	60

	Liczba wydanych opinii	54	38****	40
5	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach dla funkcjonujących rodzin zastępczych	5	6	10
	Liczba przeprowadzonych szkoleń	1	1	2
6	Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych	4	5	8
7	Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych	329**	83	100
8	Wydatki na utrzymanie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w danym roku kalendarzowym	1 712 119,71 zł	1 833 119,31zł	2 314 704,00 zł
9	Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym:	4 216 929,28 zł	4 432 433,31 zł	4 600 391,00 zł
	- jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów, związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	16 905,00 zł	28 455,10 zł	20 000,00 zł
	- świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	3 979 605,71 zł	4 147 933,72 zł	4 217 871,00 zł
	- dodatek na dziecko niepełnosprawne	90 718,50 zł	130 448,02 zł	114 720,00 zł
	- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	8 900,00 zł	9 951,67 zł	102 900,00 zł
	- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	114 552,18 zł	104 292,18 zł	128 900,00 zł
	- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	6 247,89 zł	11 352,62 zł	16 000,00 zł

* W 2021 r. zostały wydane 4 opinie (dotyczące 5 osób), które sporządzono na podstawie badań psychologicznych przeprowadzonych w 2020 r.

** W okresie od stycznia do grudnia 2021 r. psycholodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzili także poradnictwo specjalistyczne dla zawodowych rodzin zastępczych oraz dla dzieci w nich umieszczonych, w ramach którego udzielono 2 porad jednej rodzinie zawodowej (łącznie poradnictwem objęte zostały 2 osoby).

*** W tym 4 opinie dotyczące predyspozycji i motywacji do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

**** W przypadku 1 osoby (1 rodziny), która poddała się badaniu psychologicznemu w IV kwartale 2022 r., opinia dotycząca predyspozycji i motywacji do dalszego sprawowania funkcji rodziny zastępczej niezawodowej zostanie wydana w I kwartale 2023 r.

Komentarz do powyższych danych:

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach opracowywali tematy szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz sporządzali harmonogramy szkoleniowe na podstawie zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb szkoleniowych. Działania te będą kontynuowane w kolejnych latach.

W 2022 r. obserwowano większe niż dotąd zainteresowanie rodzin zastępczych udziałem w grupie wsparcia realizowanej przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco informowali rodziny o możliwości uzyskania wsparcia, także w formie grupowej.

W 2022 r. w porównaniu do lat poprzednich zauważa się spadek liczby porad psychologiczno-pedagogicznych udzielonych rodzinom zastępczym, co było spowodowane między innymi wakacjami na stanowisku psychologa i problemami z zatrudnieniem osób spełniających wymogi formalne (brak ofert).

Rodziny są otwarte na kontakt i współpracę ze specjalistami, dlatego w sytuacjach tego wymagających, zapewniono im wsparcie w Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Należy jednak zaznaczyć, że w ostatnim kwartale 2022 r. w zespole psychologów zostali zatrudnieni nowi pracownicy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 r. nadal będą informowali rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów (psychologów, pedagoga, terapeuty, mediatora i prawnika) w różnych działach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii, Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej). Psycholodzy i pedagog towarzyszyli też koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podczas wizyt w rodzinach zastępczych, udzielając porad bezpośrednio w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował dobre praktyki w postaci poradnictwa specjalistycznego w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych oraz w formie grup wsparcia, jako efektywne formy wsparcia rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu.

Badania predyspozycji i motywacji do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywane są przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zgodnie z harmonogramem wynikającym z terminów ustawowych. Działania będą kontynuowane w 2023 r.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka albo zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności traktując dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewnia mu dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych oraz zapewnia dziecku kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, jak również dba o rozwój uzdolnień i zainteresowań.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w 2023 r. będzie kontynuował działania mogące zapewnić lepsze funkcjonowanie zawiązywanych rodzin zastępczych, w tym zwłaszcza indywidualne poradnictwo specjalistyczne i grupy wsparcia, a także szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych

1. Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej lat 10, które nie powinny przebywać w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. W celu zapewnienia możliwości pobytu dziecka w rodzinie zastępczej do usamodzielnienia, wiek kandydatów nie powinien przekraczać 55 lat.

W celu zapewnienia najmłodszym mieszkańcom Katowic pieczy zastępczej w rodzinnych formach, niezbędny jest stały rozwój sieci rodzin zastępczych, w tym zawodowych. Wszyscy kandydaci, zgłaszający swoją gotowość do rozpoczęcia procesu kwalifikacyjnego i ubiegania się o ustanowienie rodziną zastępczą, jeszcze przed skierowaniem na szkolenie uzyskują pełną informację o rodzajach rodzin zastępczych, w tym – o rodzajach zawodowych rodzin zastępczych i możliwości ubiegania się o zawarcie umowy.

2. Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Możliwość przekształcenia niezawodowej rodziny zastępczej w zawodową reguluje art. 54 oraz art. 56 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przekształcenie jest możliwe pod warunkiem:

- pozytywnej opinii z badań psychologiczno-pedagogicznych,
- pozytywnej oceny posiadanych warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej, odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci, sporządzonej po wizycie pracowników Działu ds. Rodzin z Dziećmi,
- pozytywnej oceny dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydanej na potrzeby przekształcenia,

- wyrażenia zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, przy czym łączna liczba dzieci przebywających w tej rodzinie zastępczej po przekształceniu nie może przekraczać 3.

Warunki niezbędne do przekształcenia rodziny zastępczej zawarte w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”:

- wiek kandydatów nieprzekraczający 55 lat (organizator pieczy zastępczej bierze pod uwagę wiek kierowanych do rodziny dzieci, aby było możliwe usamodzielnienie wychowanków przed przejściem zawodowej rodziny zastępczej na emeryturę),
- pozytywna ocena rodziny zastępczej, wystawiona przez dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydana na potrzeby przekształcenia,
- pozytywna opinia z badań psychologiczno-pedagogicznych, przeprowadzonych przez psychologa w związku ze złożonym wnioskiem o przekształcenie,
- pozytywna ocena warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci,
- wyrażenie przez rodzinę zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, a po ich przyjęciu - sprawowanie pieczy łącznie nad nie więcej niż 3 dzieci; w przypadku skierowania rodzeństwa łączna liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej (za zgodą zawodowej rodziny zastępczej) może być wyższa.

Na 2022 r., zgodnie z „Powiatowym programem rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”, przyjęto następujące limity zawierania umów:

a) dla nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych:

- 2 nowe umowy,

b) dla rodzin zastępczych zawodowych, przekształconych z rodzin zastępczych niezawodowych:

- 1 umowa.

W przypadku rozwiązania którejkolwiek z umów możliwe jest zawarcie dodatkowych umów w celu utrzymania zakładanej liczby zawodowych rodzin zastępczych.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco monitorują sytuację poszczególnych niezawodowych rodzin zastępczych. W przypadku spełniania przez niezawodową rodzinę zastępczą warunków do przekształcenia w zawodową, koordynatorzy informują rodzinę zastępczą o takiej możliwości, a także o koniecznej zgodzie na przyjęcie 2 dzieci wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2022 r. żadna z niezawodowych rodzin zastępczych nie wyraziła zainteresowania przekształceniem w zawodową rodzinę zastępczą. Ponadto do Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2022 r. nie zgłosili się kandydaci zainteresowani podjęciem funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który prowadzi pracę z zawodowymi rodzinami zastępczymi w 2022 r. pracował z **8 zawodowymi rodzinami zastępczymi**. Na dzień 31 grudnia 2022 r. w zawodowych rodzinach zastępczych przebywało łącznie **35 dzieci**. Ponadto koordynator Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pracował z 2 usamodzielniającymi się wychowankami, którzy opuścili zawodowe rodziny zastępcze.

W 2022 r. z powodu stanu epidemii, a następnie stanu zagrożenia epidemicznego, zawodowe rodziny zastępcze były nadal zobowiązane do bezwzględnego przestrzegania reżimu sanitarnego oraz zaleceń dla instytucji pieczy zastępczej, wydanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia, Państwową Inspekcją Sanitarną oraz Rzecznikiem Praw Dziecka. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze regularnie korzystały ze środków dezynfekujących oraz ze środków osobistej ochrony, pomieszczenia mieszkalne były regularnie wietrzone i dezynfekowane. Stan zaopatrzenia zawodowych rodzin zastępczych w niezbędne artykuły był na bieżąco monitorowany przez koordynatora. Rodzice biologiczni, którzy zachowali ograniczoną władzę rodzicielską, byli informowani o wszelkich terminach wizyt i konsultacji lekarskich, o ustalonym terminie przyjęcia dziecka do szpitala oraz o terminach rehabilitacji, a także mieli możliwość osobistego uczestniczenia w tych działaniach, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa epidemiologicznego.

Przebywające w zawodowych rodzinach zastępczych dzieci w wieku szkolnym, w okresie wakacji letnich skorzystały z możliwości wyjazdu na kolonie i obozy, ponadto zawodowe rodziny zastępcze organizowały indywidualne wyjazdy poza miasto wraz z umieszczonymi dziećmi. Zawodowe rodziny zastępcze realizowały przyznane dzieciom bony turystyczne.

Sytuacja prawna zdecydowanej większości dzieci małych, tj. do 3 roku życia, została uregulowana lub jest w trakcie procedowania w sądzie rodzinnym. W związku z tym dzieci spotykały się z rodzinami adopcyjnymi, wskazanymi przez Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół dzieci w Katowicach, który z dniem 31.12.2022 r. zakończył działalność.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba kandydatów i wniosków o przekształcenie w zawodowe rodziny zastępcze, w tym:	1*	0	3
	- liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych,	0	-	3
	-liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych,	1	-	0
	- liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z ubiegania się o status zawodowej rodziny zastępczej	1	-	0
2	Liczba zawodowych rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym,	8	8	11
	w tym: - liczba zawartych umów w danym roku kalendarzowym	0	0	3
3	Liczba dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych,	53	55	70
	w tym: - liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym	18	21	35
4	Średni koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka, w tym:	3 259,24 zł	3 395,32	Wartość wskaźnika jest zależna od ilości dzieci oraz okresu pobytu każdego dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej
	- koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka oraz rodzin pomocowych i osób zatrudnionych do pomocy w opiece nad dziećmi i prowadzeniu gospodarstwa domowego	829 714,67 zł	926 249,68 zł	1 169 440,00 zł
	- wydatki na świadczenia, udzielone zawodowym rodzinom zastępczym	584 795,01** zł	881 805,29** zł	1 022 196,00 zł

*Kandydatka zrezygnowała z ubiegania się o status zawodowej rodziny zastępczej po uzyskaniu negatywnej opinii z badań psychologiczno-pedagogicznych.

**Kwota świadczeń wypłaconych zawodowym rodzinom zastępczym zawiera się w kwocie świadczeń dla rodzin zastępczych ogółem.

Komentarz do powyższych danych:

Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych powinien prowadzić do powstawania nowych miejsc opieki i wychowania dla małych dzieci, które z racji wieku lub niepełnosprawności nie mogą być umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Jednocześnie zawodowe rodziny zastępcze dają możliwość wielokrotnego wykorzystania każdego miejsca, ponieważ rotacja dzieci w tych rodzinach jest znacznie większa niż w niezawodowych rodzinach zastępczych.

W celu dalszego poszerzenia oferty zawodowej rodzinnej pieczy zastępczej konieczne jest regularne zawieranie nowych umów oraz w miarę możliwości przekształcanie prawidłowo funkcjonujących niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe. Konieczne jest również pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, którzy mogliby przejmować stałą pieczę zastępczą nad dziećmi, zwalnianymi z zawodowych rodzin zastępczych, zwłaszcza z pogotowi rodzinnych, dlatego niezbędne jest systematyczne promowanie rodzicielstwa zastępczego.

Mimo, iż rocznie kilkadziesiąt rodzin otrzymuje pozytywną opinię dla kandydatów na rodziny zastępcze, to w 2022 r. żadna z nich nie wyraziła zainteresowania utworzeniem zawodowej rodziny zastępczej. Jako barierę kandydaci wskazują konieczność rezygnacji z pracy zawodowej przez osobę, która będzie pobierała wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, brak gotowości do rozstań z kolejnymi podopiecznymi, dużą rotację dzieci oraz konieczność objęcia opieką w tym samym czasie nie mniej niż 3 dzieci.

CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej.

1. Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rejonowym w Katowicach, informując o całości sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej, niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Szczegółowe zasady dotyczące oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, uregulowane zostały w rozdziale 4 powołanej ustawy.

Rodzinna piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną pochodzenia w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie art. 77 ust. 3 p. 5) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają obowiązek zgłaszania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W 2022 r. do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach oraz do Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach zgłoszono **20 dzieci** z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych. W przypadku 2 dzieci koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wskazał zasadność kwalifikacji dzieci do adopcji. Zgodnie z decyzją komisji kwalifikacyjnej Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach, 2 dzieci uzyskało kwalifikację do wszczęcia procedury adopcyjnej, a jedno z tych dzieci zostało adoptowane.

Ponadto do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach oraz do Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach w 2022 r. zgłoszono **9 dzieci** z zawodowych rodzin zastępczych i wszystkie uzyskały kwalifikację do adopcji.

2. Ocena rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji i jakości wykonywanej pracy.

Przepisy art. 132-134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regulują konieczność oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od pierwszej oceny, a następne nie rzadziej, niż co 3 lata.

W przypadku negatywnej oceny rodziny zastępczej, kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku kolejnej negatywnej ostatecznej oceny organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje do sądu wnioski o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej.

3. Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.

W 2022 r. 14 rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych otrzymało łącznie 21 ocen negatywnych. W przypadku 6 rodzin zastępczych były to kolejne oceny negatywne, jednak nie sformułowano wniosku do sądu o ich rozwiązanie, lecz zobowiązano rodziny do podjęcia określonych działań – np. do podjęcia pracy, poprawy warunków bytowych. W przypadku 8 rodzin zastępczych złożono w sądzie łącznie 14 wniosków o zmianę zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci oraz o rozwiązanie rodzin zastępczych lub ustanowienie nadzoru kuratora sądowego z powodu:

- niewywiązywania się przez rodzinę zastępczą z ustaleń i zobowiązań;
- niespełniania podstawowych warunków wynikających z ustawy (m.in. brak stałego źródła dochodu, orzeczona eksmisja);
- niskich umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz braku gotowości do podnoszenia kompetencji i kwalifikacji wychowawczych.

W przypadku 12 wniosków sąd nie podjął działań, mających na celu zmianę zarządzeń opiekuńczo – wychowawczych, w przypadku 1 wniosku sąd wydał postanowienie o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w odpowiedzi na 1 wniosek sąd wydał zarządzenie skierowane do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej powiatu pochodzenia dziecka o poszukiwaniu miejsca w innej niż dotychczasowa formie pieczy zastępczej (postępowanie w toku).

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka, w tym: - stwierdzających brak zasadności dalszego pobytu dziecka w dotychczasowej pieczy zastępczej	574 w tym 85 w zawodowych rodzinach zastępczych 6	623 w tym 91 w zawodowych rodzinach zastępczych 17	700 w tym 100 w zawodowych rodzinach zastępczych -
2	Liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych, w tym: - negatywnych	114 12	132 21	120 -
3	Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, ogółem w tym:	49 w tym 20 z zawodowych RZ	59 w tym 20 z zawodowych RZ	40 w tym 30 z zawodowych RZ
	- powrót do rodziny pochodzenia	5 w tym 2 z zawodowych	11 w tym 9 z zawodowych	5 w tym 5 z zawodowych RZ

	RZ	RZ	
- adopcja	11 w tym 11 z zawodowych RZ	9 w tym 8 z zawodowych RZ	15 w tym 14 z zawodowych RZ
- piecza instytucjonalna	6	3 w tym 0 z zawodowych RZ	-
- zmiana rodziny zastępczej	5 w tym 4 z zawodowych RZ	3 w tym 2 z zawodowych RZ	6 w tym 6 z zawodowych RZ
- powierzenie w pieczę	2 w tym 2 z zawodowych RZ	2 w tym 0 z zawodowych RZ	2 w tym 2 z zawodowych RZ
- usamodzielnienie	20 w tym 1 z zawodowej RZ	27 w tym 1 z zawodowych RZ	12 w tym 2 z zawodowych RZ
- inne (jakie)			
*wyprowadzenie się do innego miasta	3	3	-
*śmierć rodziny zastępczej	1	1	-

Komentarz do powyższych danych:

Liczba przeprowadzonych ocen sytuacji dziecka i zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej wynika bezpośrednio z wieku wychowanków, pozostających w rodzinach zastępczych. Sytuacja dzieci powyżej lat 3, które przebywają w spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych, oceniana jest co najmniej raz na 6 miesięcy. Na utrzymującą się wysoką liczbę ocen, sporządzanych w zawodowych rodzinach zastępczych, duży wpływ ma rotacja dzieci oraz fakt, iż w zawodowych rodzinach zastępczych umieszczane są dzieci poniżej 3 roku życia. W ich przypadku ocenę sporządza się co 3 miesiące.

W 2022 r. 11 dzieci (w tym 2 dzieci ze spokrewnionych rodzin zastępczych i 9 z zawodowych rodzin zastępczych) powróciło do rodziny naturalnej.

CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletności rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej:

- świadczenia na kontynuowanie nauki,
- świadczenia na usamodzielnienie,
- świadczenia na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc prawna i psychologiczna.

Osobom usamodzielnianym na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przysługuje wsparcie ekonomiczne oraz inne formy wsparcia ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadania w mieście Katowice wypełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnieni w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i w Dziale ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa

Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, udzielali różnych form pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej. Pozostali usamodzielniani wychowankowie (w tym wychowankowie rodzin zastępczych i placówek, nieobjęci pomocą i wsparciem koordynatora), w 2022 r. korzystali ze wsparcia pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. W 2022 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali ze **165 usamodzielnianymi wychowankami**, spośród których **36** wychowankom udzielono indywidualnego wsparcia, w większości - w uzyskaniu dostępu do pomocy prawnej oraz psychologicznej i w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2021 r.	2022 r.	Prognoza na 2023 r.
1	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki	146	133	140
	- wydatki na świadczenia na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej	659 863,72 zł	583 299,21 zł	618 989,00 zł
2	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie	25	21	46
	- wydatki na świadczenia na usamodzielnienie dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej	110 882,04 zł	105 379,00 zł	305 007,00 zł
3	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy w formie rzeczowej	22	20	51
	- wydatki na świadczenia w formie rzeczowej dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej	48 704,47 zł	34 770,00 zł	105 466,00 zł
4	Usamodzielniani wychowankowie, którym koordynatorzy udzielili wsparcia ogółem w tym:	43*	38*	40*
	- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	18	22	20
	- w uzyskaniu zatrudnienia	3	8	9
	- w uzyskaniu dostępu do pomocy prawnej i psychologicznej	26	10	15

*Jeden wychowanek może korzystać z kilku form wsparcia.

Komentarz do powyższych danych:

Wychowankowie, którzy z uwagi na osiągnięcie pełnoletności opuszczają rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej, objęci zostali wsparciem i pomocą, w tym finansową. Wychowankowie mają możliwość korzystania z kilku form pomocy jednocześnie. Ogólna wysoka wartość wydatków na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków wynika bezpośrednio z rosnącej z roku na rok liczby usamodzielnianych wychowanków a ponadto – w 2022 r. świadczenia zostały zwaloryzowane.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w 2023 r. będzie kontynuował udzielanie wychowankom jednocześnie pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej, ponieważ pozwala to na bardziej racjonalne wykorzystanie środków w przypadku konieczności wyposażenia pierwszego własnego mieszkania. W zależności od indywidualnych potrzeb wychowanka, pomoc może być przyznawana w kilku etapach. Nie oblicza się średniego świadczenia – ponieważ nie odzwierciedla ono kwoty faktycznie przyznanej i realizowanej pomocy na rzecz każdego wychowanka.

Jeden wychowanek w zależności od formy i okresu pozostawania w systemie pieczy zastępczej może otrzymać **1 961,00 zł** lub **3 921,00 zł** lub **7 839,00 zł** pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz **1 782,00 zł** lub **3 563,00 zł** pomocy rzeczowej. Świadczenie na kontynuowanie nauki wynosi obecnie **595,00 zł** miesięcznie.

KOSZT REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na realizację powierzonych zadań, związanych z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz zadań związanych z usamodzielnianiem pełnoletnich wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo- wychowawcze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach miał zabezpieczone środki w planie finansowym.

Lp.	Rodzaj wydatku	2021 r. (zł)	2022 r. (zł)	Prognoza na 2023 r. (zł)
1	Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej* Zadania 1. Kolportaż ulotek oraz plakatów na terenie miasta, propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice oraz organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze	-	-	-
2	Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów Zadania: 1.Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie. 2.Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka.	-	-	-
		19 640,00	23 680,00	35 560,00
3	Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej* Zadania: 1.Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób: - zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, - pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej	-	-	-
		-	-	-

	niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka			
4	Cel szczegółowy 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka* Zadania: 1.Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej, przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej *	-	-	-
	2.Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych w zakresie posiadania motywacji i predyspozycji do dalszego wypełniania swojej funkcji.*	-	-	-
	3.Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej, w tym:	4 216 929,28	4 432 433,31	4 600 391,00
	- jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka,	16 905,00	28 455,10	20 000,00
	- pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka,	3 979 605,71	4 147 933,72	4 217 871,00
	- dodatek na dziecko niepełnosprawne,	90 718,50	130 448,02	114 720,00
	- dofinansowanie do wypoczynku,	8 900,00	9 951,67	102 900,00
	- dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkania,	114 552,18	104 292,18	128 900,00
	- dofinansowanie kosztów remontu mieszkania zawodowej rodziny zastępczej	6 247,89	11 352,62	16 000,00
5	Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych Zadania: 1.Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej lat 10, które nie powinny przebywać w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Żaden z kandydatów nie może przekraczać wieku 55 lat.	-	-	-
	2.Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze:	829 714,67	926 249,68	1 169 440,00
	- wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych	690 817,90	770 989,29	964 871,00
	-składki na ubezpieczenie społeczne pracodawcy	119 698,14	133 907,76	166 615,00
	-składki na Fundusz Pracy pracodawcy	13 637,27	13 720,34	23 541,00
	-wpłaty na PPK**	5 561,36	7 632,29	14 413,00
6	Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych* Zadania: 1.Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka.	-	-	-

	2.Ocena rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji i jakości wykonywanej pracy.	-	-	-
	3.Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.	-	-	-
7	Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej Zadanie 1: Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletności	819 450,23	723 448,21	1 029 462,00
	·rodzinne	527 001,75	485 009,07	598 713,00
	·instytucjonalne formy pieczy zastępczej:	292 448,48	238 439,14	430 749,00
	- świadczenia na kontynuowanie nauki,	659 863,72	583 299,21	618 989,00
	- świadczenia na usamodzielnienie,	110 882,04	105 379,00	305 007,00
	- świadczenia na zagospodarowanie,	48 704,47	34 770,00	105 466,00
	- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,*	-	-	-
	- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,*	-	-	-
	- pomoc prawna i psychologiczna.*	-	-	-
8	Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	1 712 119,71	1 833 119,31	2 314 704,00
9.	Całkowity koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”	7 597 853,89	7 938 930,51	9 149 557,00

*Wszystkie zadania zaznaczone gwiazdką realizowane są w ramach bieżącej działalności Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

**wpłata na PPK – zadanie wprowadzone w kwietniu 2021 r.

PODSUMOWANIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie powinny być umieszczane dzieci poniżej 10 roku życia. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator pieczy zastępczej, w 2022 r. realizował zaplanowane w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023” działania, mające na celu pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej. W perspektywie długofalowej powinno to prowadzić do minimalizowania zjawiska umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także skrócić czas oczekiwania małych dzieci na umieszczenie w stałej rodzinie zastępczej, na przykład po opuszczeniu pogotowia rodzinnego. Nadal obowiązujący w 2022 r. stan epidemii, a następnie stan zagrożenia epidemicznego miał znaczący wpływ na ilość zgłaszających się kandydatów, gotowych uczestniczyć w procesie kwalifikacyjnym i szkoleniach w celu podjęcia obowiązków rodziny zastępczej. Z kolei dobrze funkcjonujące rodziny zastępcze nie są obecnie gotowe do podejmowania szerszych kontaktów i przyjmowania w pieczę zastępczą kolejnych dzieci lub uczestniczenia w procesie przekształcenia w zawodowe rodziny zastępcze.

Dzięki realizacji zaplanowanych działań, w latach 2021 – 2022 do rodzin zastępczych przyjęto 115 dzieci (w tym 39 do zawodowych rodzin zastępczych). Jednocześnie w tym samym okresie 108 dzieci (w tym 40 z zawodowych rodzin zastępczych) opuściło system rodzinnej pieczy zastępczej. Dobrym sposobem na zapewnienie pieczy zastępczej większej ilości potrzebujących dzieci jest dążenie do pełnego wykorzystania

miejsc w zainteresowanych tego typu współpracą niezawodowych rodzinach zastępczych (przepisy dopuszczają jednoczesny pobyt w rodzinie zastępczej 3 dzieci). Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach będą nadal motywowali dobrze funkcjonujące rodziny zastępcze do przyjęcia kolejnych dzieci po usamodzielnieniu dotychczasowych wychowanków. Ponadto będą nadal prowadzone regularne działania motywujące wybrane, bardzo dobrze wypełniające obowiązki opiekuńcze i wychowawcze rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe, do przekształcenia w przyszłości w zawodowe rodziny zastępcze. Wymaga to wspólnej pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów i pedagoga, którzy wspierają rodziny w podjęciu niełatwej decyzji o przyjmowaniu kolejnych dzieci.

W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach z powodzeniem realizował „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023”, którego głównym celem jest rozwijanie lokalnego systemu pieczy zastępczej. Na terenie miasta Katowice w przeciągu całego roku funkcjonowały 302 rodziny zastępcze, w tym 8 zawodowych. Ogółem zapewniono opiekę i wychowanie 364 dzieciom (w tym 55 dzieci przebywało w zawodowych rodzinach zastępczych).

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniali rodzinom oraz przebywającym w nich dzieciom stałe wsparcie, w tym psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne. Sporządzono 623 szczegółowe analizy sytuacji poszczególnych dzieci (w tym 91 w zawodowych rodzinach zastępczych) oraz 132 ocen rodzin zastępczych, w tym 21 negatywnych, a na ich podstawie wnioskowano odnośnie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej lub o zasadności dalszego pełnienia obowiązków rodziny zastępczej.

W 2022 r. w wyniku wspólnych działań rodzin zastępczych i koordynatorów 9 dzieci (w tym 8 z zawodowych rodzin zastępczych) adoptowano, 27 wychowanków usamodzielniało się (w tym 1 z zawodowej rodziny zastępczej), a 11 dzieci (w tym 9 z zawodowych rodzin zastępczych) mogło powrócić do swoich rodziców. Pracę z rodzicami dzieci przebywających w pieczy zastępczej, prowadzą asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni. Działania naprawcze w większości przypadków wymagają wielu lat intensywnych, niełatwych starań ze strony rodziców, ale przede wszystkim – zrozumienia swojej sytuacji, wyrażenia gotowości do zmian i pozostawania w stałym kontakcie z pracownikami służb wsparcia rodziny.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, mimo utrzymującego się stanu epidemii, z powodzeniem realizowali zadanie, polegające na umożliwieniu rodzinom zastępczym podnoszenia ich kwalifikacji oraz nawiązywania i utrzymywania wzajemnych kontaktów. Przeprowadzono szkolenie, którego tematyka odpowiadała zgłoszonym przez rodziny zastępcze potrzebom, a dodatkowo od kilku lat z powodzeniem funkcjonuje otwarta grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Podczas spotkań grupy wsparcia rodziny zastępcze mają możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami w radzeniu sobie z trudnościami i problematycznymi zachowaniami dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej. Z uwagi na specyfikę działania zawodowych rodzin zastępczych, grupa ta spotyka się oddzielnie.

Mając na uwadze trud i osobiste poświęcenie oraz zaangażowanie rodzin zastępczych, z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, rokrocznie organizowano uroczyste obchody. Stan epidemii ponownie uniemożliwił realizację zaplanowanej na 2022 r. konferencji i imprez towarzyszących, jednakże rodzinom zastępczym przekazano życzenia Prezydenta Miasta Katowice. Rodziny zastępcze zaproszono do udziału w Pikniku Rodzinnym zorganizowanym w dniu 30.07.2022 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w kolejnych latach będzie kontynuował działania zarówno wspierające obecnie funkcjonujące rodziny zastępcze, jak też nakierowane na pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Sporo uwagi zostanie poświęconej szkoleniom, podnoszącym kwalifikacje i rozwijającym kompetencje rodzin zastępczych.